

İŞÇİNİN SESİ ÇEK-AL

Bütün ülkelerin
proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbin!

5(1). Kongre'nin yolundan
komünist partisiyle silahlan!
Yıl:11, Sayı:299, 3 Şubat 1986

Haydar Kutlu'nun *Yol ve Amaç*'in Temmuz sayısındaki yazısını çeşitli yönleriyle ele alan Çek-al'ın ikinci bölümünü yayınlıyoruz. Bu sayıda ulusal birlik, sınıf savaşı ve Kürt sorunu ele alınıyor, sivil toplumculuk konusunda resmi TKP yönetiminin tavrı sergileniyor.

Sosyal demokratlaşma sürecinde bir dönemeç daha II

ULUSAL BİRLİK SINIF SAVASI VE KÜRT SORUNU

Kutlu yığınları burjuvazinin kuyruğuna takmak için, basit siyasal yanlışlar nedeniyle değil, çok ciddi "teorik" nedenlerle uğraşiyor.

Kutlu Lenin'in "uluslar ve ulusal ilişkiler" teorisi diye birşeyden söz ediyor. Lenin'in böyle ayrı bir teorisi yoktur. Kutlu'nun Lenin'i çarpıtarak, onu basit bir sınıf uzlaşmacısı konumuna düşürerek türettiği "teori" kendisine aittir. Kutlu ayrıca Marks'ı ve Engels'i de çarpıtarak "teori"sini tamamlıyor. Bu "teori"yi şöyle özetleyebiliriz:

Yabancı baskının bulunduğu ve kapitalizmin yeterince gelişmemiş olduğu Türkiye gibi ülkelerde işçi sınıfı, sınıf çıkarları yerine "genel ulusal amaçlar" için savaşır ve bu uğurda ne kadar iyi savaşır, *Manifesto*'da da belirtildiği gibi, ulusun öncüsü olma görevini o kadar iyi yerine getirir. Ayrıca Türkiye'de Türk ulusal sorunu varken Kürt ulusal sorununa sıra gelmez.

Şimdi bu "teori"nin çeşitli sacayaklarına daha yakından bakalım.

Sınıfsalın rafa kaldırılması

Kutlu, sol hareketin "sınıfa karşı sınıf" anlayışını terketmesi gerekliliğinden söz ediyor. Lenin'in "uluslar ve ulusal ilişkiler" teorisine atıf yaptıktan sonra şöyle diyor:

"Yaşanılan ortamda iki tür ilişki vardır. Toplumsal ilişkiler ve ulusal ilişkiler. Toplumsal ilişkiler, üretim, dağıtım, tüketim ilişkileri ile belirlenir. Üretimin karakterine bağlı olarak toplumsal denilince anlaşılın sınıfsal ilişkilerdir.

"Ulusal ilişkiler ise bu temele dayanmakla birlikte ondan görece bağımsızdır. Ulusal ilişkiler denilince ekonomi, politika, hukuk, bilim, kültür, ahlak ve etnik özellikler akla gelir. Sınıf ilişkileri bu unsurlarla örülü durur.

"Ulusal düzeydeki ilişkiler yalnız ekonomik temele bağlı olarak değil, bu unsurların herhangi birinin, ya da uluslararası ilişkilerin değişimine göre değişebilir.

"Bu Leninci anlayışın tersinin tipik temsilcisi Troçki ve Troçkizmdir. Troçki, sınıfsal ulusal çerçevede görememiş, köylünün rolünü reddetmiş ve aynı zamanda Komintern'in 'uluslararası olanın ulusal çerçeve içinde gerçekleşebileceği' görüşüne karşı çıkmış, uluslararasıın, ulusal olmadan

da varolabileceği tezini ileri sürmüştür." (Haydar Kutlu, *Yol ve Amaç*, sayı 9, s.20)

Bu söylenenlerin her cümlesinde çeşitli ölçülerde yanlış vardır ve bu yanlışların herbiri kendi içinde önemlidir, çünkü Kutlu'nun felsefi olarak da burjuvazinin safında durduğunu göstermektedir. Ancak, konumuzu dağıtmamak açısından biz burada her yanlışla değinmeyeceğiz, yalnızca genel eğilim olarak yanlışları vurgulayacağız.

Dikkat edilirse Kutlu "sınıfsal"ı üretim, dağıtım vb. düzeyine hapsetmektedir. Sanki siyasal düzeyde "sınıfsal ilişkiler" yoktur. Siyaset "ulusal ilişkiler" çerçevesindedir. "Ulusal ilişkiler" ise "sınıfsal"ın *tek ve ortak* üstyapısıdır. Yani, sınıfsal ilişkiler temelinde tek bir ulusal siyaset, ulusal bilim, ulusal kültür, ulusal ahlak yükselmektedir. "Sınıf ilişkileri bu unsurlarla örülü durur." Sınıf bilinci, sınıf ahlakı vb. yoktur ama ulusal bilincin, ulusal ahlakın sınıf ilişkilerine etkisi vardır.

Bu söylenenlerin Marksizmle hiçbir ilgisi olmadığı gibi, herhangi bir tür teorisyenlikle de bir ilgisi yoktur. Kutlu, konuları karmaşıklaştırarak "çok derin bilgili adam" havalalarında basit bir çarpıtma tezgahlıyor. Sınıf çıkarı, sınıf

bilinci, sınıfsal siyaset vb. ne varsa bunları rafa kaldırmaya çalışıyor. Troçkizmle ilişkin ettiği sözler de içerik olarak yanlıştır, palavradır. Troçki'nin köylünün rolünü doğru anlayamamasıyla "sınıfsal ulusal çerçevede görememesi" arasında bir bağ yoktur. Adam sınıfların siyasal rollerini doğru değerlendirememiş. Kutlu'nun böyle ilgisiz bir biçimde Troçki'den söz etmesi, yaptığı çarpıtmaya karşı çıkan partilileri Troçkistlikle suçlama tehdidinden başka bir anlam taşımıyor.

Kutlu, yukarıda da belirttiğimiz gibi, tezgahladığı çarpıtmaya hem Lenin'i, hem Marks ve Engels'i iki ayrı açıdan, ama birbiriyle bağlayarak alet etmiş. Şimdi sırayla bunlara bakalım.

Türk ulusal sorunu

"Acaba kapitalizmin gelişme düzeyi ile ulusal düzeydeki ilişkiler arasında nasıl bir bağlantı vardır" diye sorduktan sonra Kutlu Lenin'in şu sözlerini aktarıyor:

"Bu ileri ülkelerde (İngiltere, Fransa, Almanya, vb.) ulusal sorun çok önceleri çözümlenmiştir. Ulusal birlik uzun zaman önce ömrünü doldurmuştur. *Nesnel olarak* başarılı olacak 'genel ulusal amaçlar' kalmamış-

uyanık kaldıktan sonra özellikle devrimci durum yıllarında sınıf savaşının keskinleşmesiyle parçalanmış, iflas etmeye başlamıştır. Öyle ki faşizm de yeniden bir ulusal bilinç uyandıramamıştır. Şimdi Kutlu uyandırmaya çalışıyor. Burjuvazinin çöken ulusal değerlerine yani İstiklal Marşı'na, bayrağa vb. sahip çıkılsın istiyor. Zaten yeterince ulusçuluk taşıyan sol hareketi, nihilistlikle suçlayarak bu yönde daha çok yanlışa itmeye çalışıyor. Kutlu, ulusal bilincin iflas etmişliğinden korkan burjuvazi hesabına çalışıyor.

Nitekim Kutlu bir yerde şöyle demiş: "Bugün çok somut ortaya çıkmaktadır ki, doğru bir politika ile işçi sınıfımızın etrafında, emperyalizm, işbirlikçi oligarşi, yani bir avuç vatan satıcısı dışında ulusal birlik kurmanın olanakları vardır." (agy, s.22) İşçi sınıfı ulusal çıkarları savunduğuna göre, bu sözlerin tek bir anlamı vardır. Türkiye'de bugün ulusal birlik dağılmıştır. Kutlu dağılmış olan birliği, yeniden efendisi burjuvazinin etrafında oluşturmaya çalışıyor!

İkincisi, Kutlu'nun kafasında emperyalizmin kozmopolitizmine, "Amerikan yaşam tarzına" karşı beliren tek alternatif ulusal bilinç, ulusal yaşam tarzı. Komünistlerin kozmopolitizme karşı yanıtı ulusal bilinç değil, proletarya enternasyonalizmidir. Ama Kutlu ne komünist, ne de proletarya enternasyonalistidir. Şimdi Kürt sorununa gelelim ve bunun böyle olduğunu bir de o açıdan görelim.

Kürt ulusal sorunu

Öncelikle şunu belirtelim ki, Türk ulusal sorununun varolduğunu düşünen sosyal-emperyalist Kutlu'nun Kürt ulusal sorununa doğru yaklaşması beklenemezdi. Yaklaşmıyor da.

Kutlu'nun "ulusal birlik kurmanın olanakları"na ilişkin dediklerini aktarmıştık. Burada bu sözleri, ne yazık ki

nitelik kazanmış olacaktır. Söylediklerimiz aynı zamanda anti-emperyalist demokratik halk devriminin ancak iki halkın güçlerini birleştirmesiyle zafer kazanabileceği anlamına gelir." (agy, s.22)

Kutlu, "Türk ulusal sorunu"nu burjuvazinin etrafında ve doğal olarak bu kez emperyalistleşme amacı temelinde yeniden ulusal birlik kurarak çözmeye çabılıyor. Ama Kürt ulusal sorununa doğru yaklaşırken bu ulusal birlik birden sosyalist ulusal birlik oluveriyor.

Geçen sayımızdaki Çek-al'da olan "devlet-demokrasi" bölümünde Kutlu'nun devleti, devrimden çok daha önce, ulusal demokrasi aşamasında "baştan aşağı demokratikleştirdiğini" görmüş-tük. İlginçtir, Kürt sorununa gelince demokratikleşme de birden "kapitalist ulusun yerini sosyalist ulusun alması süreci"ne erteleniyor.

İlk bakışta Kutlu ayrılma hakkının savunusunu sosyalizme erteliyor gibi geliyor. Ama görüyoruz ki hiç de öyle değil. Hatta buna karşı sözler bile etmiş:

"...Hepimiz ulusal sorunda Kürt halkının ayrılma hakkından söz edip duruyoruz. Kürt halkının ayrılma ya da birleşme yolunda kullanacağı bu hak için, bu hakkın kullanılma koşullarını yaratmak için savaşılmazsa bu lafların 'şirin' görünmenin ötesinde ne anlamı var? Yoksa bütün bunlar ancak 'devrim'le mi gerçekleşir? Sosyalizmde mi olacak? O zaman (sosyalizm her nasılsa kurulduğu zaman, devrim her nasılsa yapıldığı zaman), tüm bunlara hiç gerek olmayacak. Sonuç şuna varır: Bu tür demokratik haklar kapitalizm çerçevesinde elde edilemez, sosyalizmde ise zaten kendiliğinden gerçekleşmiş olur." (agy, s.30-31)

Buradan iki sonuç çıkıyor: Birinci sonuç, Kutlu'nun ayrılma hakkını sosyalizme ertelemeye karşı olduğudur. Eğer böyleyse neden Kürt halkının kendi kaderini belirleme hakkının benimsenmesi sosyalist ulusun oluşum sürecine bırakılıyor? Üstelik, yazıda Kutlu "burjuvaziden demokrasi beklene-mez" tezine karşı da konuşuyor ve "ben demokrasi için çalışacağım diyen burjuvaziye hayır, sen gericisin, gerici kal denmez" diyor. (agy, s.24) Yine aynı soru. Eğer bu da böyleyse, neden burjuvaziye "demokrasi için çalıştığını Kürt sorununda göster" denmiyor? Sosyalist ulusun oluşum süreci nereden ve nasıl giriyor işin içine? Bunun yanıtını ileride göreceğiz.

Kutlu ayrılma hakkını sosyalizme erteleyememiş ama ertelemenin bir yolunu bulmuş. Yukarıdaki sözlerden çıkan ikinci sonuç da bu yola ilişkin ipucudur. Dikkat edilirse Kutlu, bugün bu haktan söz etmektense, bu hakkın kullanılma koşullarını yaratabilmek için "savaşmak"(!) daha önemlidir diyor. Ayrılma hakkının savunusunu bugünün gündeminden kaldırma gerekçesine giriş yapıyor. Şimdi bakalım nasıl bir gerekçe getirecek.

Bilindiği gibi Kürt ulusuna ayrılma hakkı resmilerin ve onların şürekasının güncel istemleri arasında yoktur. Acaba neden? Bu hak kapitalizm çerçevesinde ileri sürülemez bir hak olarak görüldüğünden değil:

"Kürt ulusunun ayrılma, kendi kaderini tayin hakkını, kapitalizm çerçevesinde ileri sürülemez bir hak olarak görmüyoruz." (agy, s.32)

Acaba güncel istemleri elde edilebilirlik ölçüsüne göre ileri sürüyorlar da ondan mı? Hayır, bu da değil:

"Biz güncel istemleri elde edebilirlik ölçüsüne göre ileri sürmüyoruz." (agy, s.31)

Neden biliyor musunuz? Reformizme kapılanmamak için! İşte burada Ortadoğu ve Balkanlar'ın en büyük hokkabazı Kutlu'nun mizah değeri en büyük çarpıtmasıyla karşılaşmıyoruz.

Kutlu "...emperyalizm demokrasi ile uzlaşabilir ise demokrasiden vaz mi

geçelim" diye soruyor ve Lenin'in şu sözlerini aktarıyor:

"Buna bakarak ancak, doğru dürüst düşünemeyenler ya da Marksizm hakkında hiçbir bilgisi olmayanlar, böylese cumhuriyet olmanın hiçbir anlamı yok, boşanma özgürlüğünün hiçbir anlamı yok, demokrasinin hiçbir anlamı yok, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının hiçbir anlamı yok sonucuna varırlar. Ama Marksistler demokrasinin sınıfsal baskıyı ortadan kaldırdığını bilirler. Demokrasi sınıf savaşını daha doğrudan, daha geniş, daha açık ve belirgin hale getirir. Gerek duyduğumuz şey de budur. (...) Yönetim sistemi daha demokratik hale geldikçe işçiler kötülüklerin kaynağının hak eksikliği değil, kapitalizm olduğunu daha iyi görecektir." (Lenin, agy, c.23, s.73)" (Kutlu, agy, s.31)

Kutlu bu sözlerden şu anlamı çıkarmış:

"Bu sözlerden de anlayabiliriz ki, komünistler için amaç olan tek tek şu ya da bu hakkın elde edilmesi sorunu değildir. Bu önemsiz değildir. Ama bununla sınırlamak, işte o çok korkulan reformizme kapılanmak olurdu. Asıl sorun bu haklar uğruna yığınların politik savaşıdır..."

"(...)

"...Biz bugün hangi istemlerin politik güçleri ve en geniş yığınları mücadeleye çekebileceğini ve birleştirebileceğini düşünüyoruz. Örneğin Kürt ulusunun ayrılma, kendi kaderini tayin hakkını ...güncel istemler arasında koymayışımız yukarıdaki nedenledir. NATO'dan çıkma konusu da aynıdır." (agy, s.31-32)

Kutlu tek tek haklar için savaşmak reformizmdir diyerek ayrılma hakkını rafa kaldırıyor. Oysa Lenin ayrılma hakkının hiçbir anlamı yok diyenler, "doğru dürüst düşünemeyenler ya da Marksizm hakkında hiçbir bilgisi olmayanlar"dır diyor.

Kutlu sivil topluncunun ta kendisidir.

Devlet, yıkılmadan da üstelik uyuz ulusal demokrasi programıyla "baştan aşağı demokratikleştirilebiliyor"! İşte bu sivil topluncuların yaratmaya çalıştıkları cici devlet hayalidir. Bu hayal "devrimci" bir kılıf altında sunulabilsin ve sol hareket de kuyrukta sıraya sokulabilsin diye bugünkü devlete "faşist diktatörlük" deniyor.

Lenin'in sözleriyle Kutlu'nun çıkardığı sonuç arasında uzak yakın hiçbir ilişki yoktur. Neden en geniş yığınları politik mücadeleye çekmek için ayrılma hakkını ve NATO'dan çıkmayı rafa kaldırmak gereksin? Çünkü Kutlu'nun sorunu en geniş yığınları en geniş burjuvaların kuyruğunda politik mücadeleye çekmektir. Kutlu yığınların burjuva politik güçlerden bağımsız savaşımını önlemek için elinden geleni yapıyor. İşlevi bu.

Kutlu yazının bir yerinde Lenin'den bir başka alıntı vermişti ve biz de bunu Kutlu'nun Lenin alıntılarını Leninci görünmek için nasıl ilgisiz bir biçimde kullandığına örnek göstermiştik. Nitekim burada Kutlu, Lenin'in o alıntıda

fikrine tamamen ters düşmektedir. Fikir şu:

"... Emperyalizm altında politik demokrasinin tüm temel istemleri ancak kısmi olarak 'uygulanabilir'dir... Fakat bundan Sosyal Demokratlar (Komünistler — İ.S.) bu istemler için ivedilikle ve en kararlı bir şekilde savaşımı reddetmelidirler anlamı çıkmaz — böyle bir reddediş, burjuvazinin ve gericiliğin elinde oynamak anlamına gelir — fakat tam tersine bu istemler reformist biçimde değil, burjuva legalitesinin sınırları dışına çıkarak, onları parlamentodaki konuşmaları ve söz düzeyindeki protestoları aşılıp, kırılıp geçerek, yığınları belirleyici eyleme çekerek ve her bir temel demokratik istem için savaşımı proletaryanın burjuvaziye doğrudan taarruzuna, örneğin burjuvaziye mülksüzleştirilecek sosyalist devrime kadar, genişleterek ve yoğunlaştırarak, devrimci bir biçimde formüle edilmeli ve yürütülmelidir." (agy, s.30)

Bir kez Lenin burada açıkça söylüyor ki, demokratik istemler için en kararlı savaşımı reddetmek burjuvazinin ve gericiliğin elinde oynamaktır. Kutlu, bırakalım kararlı savaşımı, ayrılma hakkını gündemden kaldırıyor ve böylece burjuvazinin ve gericiliğin yalnız eline değil, ayağına bile oynamış oluyor.

İkincisi, Lenin, demokratik istemlerin reformist değil, devrimci bir biçimde, burjuva legalitesinin sınırları dışına çıkarak formüle edilmesi gerektiğini açıkça söylüyor. Kürt halkına ayrılma hakkı basit bir demokratik istem ama Türkiye koşullarında, bunu nasıl formüle edersen et, zaten burjuva legalitesinin sınırları dışında kalıyor. Bu nedenle Kutlu'nun bu istemi reformist bir biçimde formüle etmek gibi bir seçeneği yoktur, tek yolu bu istemi tümüyle gündemden kaldırmaktır. Böyle de yapıyor.

Kutlu'nun mantığına bakın.

Tek bir hakta takılıp kalmak reformizmdir diyor ama daha geniş değil, o hakkı dışlayan daha dar, düzey olarak o haktan çok daha geri bir çerçeve getiriyor. Yani doğru dürüst reformist bile olamıyor.

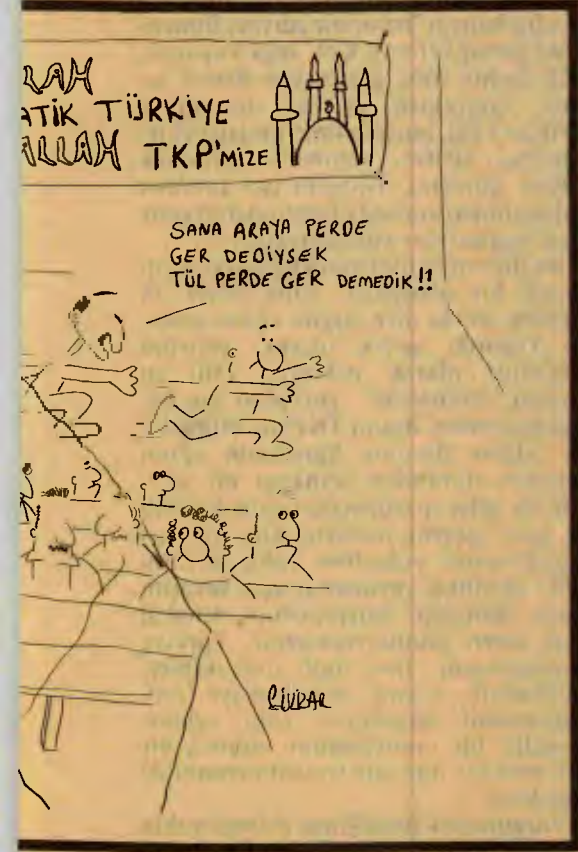
Ayrılma hakkını kapitalizm çerçevesinde elde edilmez bir istem olarak görmüyoruz diyor ama Türkiye kapitalizmi çerçevesinde öne sürmüyor. Demek istiyor ki, evet, teorik olarak kapitalizm çerçevesinde elde edilebilir ama bizim kapitalizm çerçevesinde elde edilemez. Sosyalist uluslaşma gevelmeleri de bu nedenledir. Kutlu bu hakkın Türkiye somutunda devrimle, sosyalizmle bağlı olduğunu düşünüyor. Yukarıda sordumuz sorunun yanıtı budur.

İstemleri elde edilebilirlik ölçüsüne göre ileri sürmüyoruz diyor. Doğru, çünkü ayrılma hakkı elde edilebilir bir istem. Ama Türkiye'de ancak devrimle elde edilebilir bir istem. Kutlu ayrılma hakkının elde edilemeyeceğini düşündüğü için değil, elde edilebilir yolu karşı olduğu için ayrılma hakkını rafa kaldırıyor.

Kutlu, önemli olan haklar değil, yığınların savaşıdır diyor. Doğru dürüst reformistler için bile bazı haklar önemlidir. Ama Türkiye gibi, basit demokratik hakların bile devrimle kazanılabileceği bir ülkede, hakların önemi adım adım geriye kayıyor. Dolayısıyla Kutlu ve tayfası, hakları bir yana bırakıp tamamen yığınların savaşımını engellemeye yönelik bazı dolaplar çevirmek zorunda kalıyor. Başka bir deyişle, düzgün reformizm bile yapamıyor.

Türkiye gibi kapitalizmin manevra alanının çok dar olduğu bir ülkede burjuvazi ikide bir çıplak diktatörlüklere başvurmak zorunda kalıyor. Burjuva reformizmi olması gereken sosyal demokrasi, pek bir reform yapamadığı için reformistlik de yapamıyor, dolayısıyla çabucak eskiyor ve kök salamıyor. Oportünizm ise, sosyal demokrasinin siyasal yelpazede boş bıraktığı yeri doldurabilmek için hızla evrim geçiriyor, sosyal demokratlaşıyor.

Sosyal demokrasinin çabucak eskime-

yeniden ve ardından gelenlerle birlikte daha geniş aktarmak zorundayız:

"Bugün çok somut ortaya çıkmaktadır ki, doğru bir politika ile işçi sınıfımızın etrafında emperyalizm, işbirlikçi oligarşi, yani bir avuç vatan satıcısı dışında ulusal birlik kurmanın olanakları vardır. Bu yolla Türk ulusu aynı zamanda demokratikleşecektir. Bu süreç 'kapitalist ulus'un yerini 'sosyalist ulus'un alması sürecidir. Açık ki, böyle bir gelişme süreci, Kürt halkının tüm özgürlüklerini kazanması ile içiçe ve onun ulusal çıkarları ile tam uyum içindedir. Kürt halkının kendi kaderini belirleme hakkını tam benimsemiş ve bunu demokratik anayasa ile güvence altına almış olan Türk ulusu böylece demokratik bir

